

כ"ח תמוז תשפ"א
08 יולי 2021
סימוכין: 156720

לכבוד
גב' קארין אלהרר
שרת האנרגיה והמים
שלום רב,

הנדון: דרישה לעצירת תכניות אנרגיית רוח – עמדת השלטון המקומי והאזורי

בשנת 2011 קיבלה הממשלה החלטה לקידום אנרגיית רוח כחלק מתמהיל הייצור באנרגיות מתחדשות, בהיקף של כ-800 מגהוואט. בשנת 2014 צמצמה הממשלה את היקף הייצור הצפוי, והעמידה אותו על כ-730 מגהוואט בסך הכל.

לאור העמדת יעדי ייצור החשמל באנרגיות מתחדשות על 30% בשנת 2030, צפויים כ-29% מסך הייצור להיות מסופק באמצעות אנרגיה סולארית, בעוד כ-1.3% מסך הכל מסך הייצור, עתיד להיות מסופק באמצעות אנרגיית רוח (1.3 טרה וואט שעה¹, מתוך ייצור שנתי כולל צפוי של 94-101 טרה וואט שעה²).

אנרגיה זו כמעט ואינה כדאית בישראל לאור עוצמת רוח נמוכה. לראייה, בשנת 2019 פורסם מחקר מטעם הטכניון, אשר זכה למענק מחקר של המדען הראשי במשרד האנרגיה³, הקורא לממשלה להפסיק עידוד ייצור אנרגיית רוח. בסיכום המאמר נכתב: "לאור השיעור הנמוך של אנרגיית רוח האפשרית בישראל, המלצתנו היא להפסיק לקדם הקמת חוות רוח. שיקולי חלוקת העומס צפויים להוות משקל הולך ויורד, לאור ההתפתחויות הטכנולוגיות באמצעי אגירה של אנרגיה סולארית".

היקף הייצור המינורי דלעיל, עתיד להיות מסופק באמצעות כ-20 חוות רוח, הממוקמות ברובן בצפון הארץ, חלקן בסמיכות ליישובים עירוניים וכפריים. לאחר שלמדנו את מרכיבי התכניות, אנו סבורים כי יש חשש ממשי בתכניות בכדי לייצר פגיעה משמעותית ביישובי האזור ובתושביהם, ולשנות באופן דרמטי את המרחב בו ממוקמים היישובים, אל מול תועלת נמוכה, ביחס ליעדים הממשלתיים של ייצור אנרגיות מתחדשות, כמפורט להלן:

א. פגיעה חזותית ונופית חסרת תקדים – המדובר בהקמה של כ-150-180 טורבינות ענק, בגובה של כ-150-200 מ'. אורך להבי הטורבינות עומד על כ-50-70 מ'. הטורבינות גבוהות פי 5-7 (!) מהטורבינות הסמוכות לאלוני הבשן בגולן, וגבוהות יותר ממגדלי עזריאלי (כ-170 מ').

ב. השלכות בריאותיות – לא הוכח כי אין פגיעה בריאותית הנובעת מריצוד מתמשך של הלהבים, ומרעש, בפרט עבור תלמידי בי"ס וגנים סמוכים. גם בעולם אין ידע

¹ על סמך ניצולת מערכות בשיעור של 24% - ממוצע בין הצהרות היזמים (30%) לבין הנתונים בפועל (18%).

² מסמך רשות החשמל, "הגדלת יעדי ייצור החשמל באנרגיות מתחדשות לשנת 2030", יוני 2020.

³ מתן מענק מחקר על ידי משרד האנרגיה אינו מעיד על תמיכת המשרד במסקנות המחקר, אך מעיד על רמה מקצועית גבוהה של מחברות המחקר - ואשר בגינה זכה המחקר למענק.

רב באשר להשלכות בריאותיות של מיקום טורבינות בסמוך לאוכלוסייה אזרחית. ניסיון ההווה מלמד על מפגע רעש ביישובים המועטים הסמוכים לטורבינות רוח⁴.
ג. ירידת ערכי נכסי תושבים עקב המפגע הסביבתי – הערכות שמאיות שהועברו לעיוננו הצביעו על ירידה של כ-20-25% בערכי הנכסים.
ד. פגיעה בסיכויי קליטת תושבים חדשים, ובהתפתחות יישובי הפריפריה (מניעת התפתחות גיאוגרפית על השטחים המיועדים לטורבינות), אשר ממילא סובלים מקשיים אובייקטיביים למשוך תושבים חדשים.
ה. פגיעה ביכולות מערך כיבוי האש האווירי לתת מענה בעת שריפות חו"ח - היבט קריטי ביישובים המוקפים חורש טבעי צפוף ומדרונות תלולים ובלתי נגישים לתנועת כבאיות, בפרט לאור התגברות איומי הטילים מצפון והשריפות בעקבותיהם.

הנה כי כן, בתכניות להקמת טורבינות רוח קיים פוטנציאל גבוה לפגיעה קשה באורחות ובאיכות חייהם של התושבים וברשויות המקומיות באזור, שיסב להם נזק סביבתי, כלכלי וחברתי לא-מידתי; וזאת לאור תועלת מצומצמת ברמה המשקית - שאין ודאות לגבי הצורך בה - מייצור אנרגיית הרוח.

בתנאים הנוכחיים ולאור אי-ודאות זו, אנו מבקשים כי תפעלי להקפיא באופן מיידי הקמת טורבינות חדשות - לרבות הקפאת הליכי התכנון לטורבינות חדשות, ומניעת הקמת טורבינות חדשות שכבר אושרו בהליכי תכנון.

במקביל, אנו מבקשים ניטור, מחקר ובקרה לגבי כלל ההשפעות של הטורבינות שהוקמו (כולל טורבינות בגובה כ-150-200 מ'), לרבות בחינת השפעות בריאותיות על התושבים הגרים בסמיכות (כולל נושאי רעש, ריחוד, רעידות וכו') ועל הפעילות החקלאית בסמיכות לטורבינות, השלכות כלכליות על ערכי הנכסים, התפתחות היישובים, השפעות אקולוגיות ועוד. את המחקר והבדיקות, ואת ההחלטות הנגזרות מהם, יש לבחון בשיתוף מרכזי השלטון המקומי והאזורי.

כן קיים לדעתנו צורך דחוף לבחינה מחדש של מדיניות הממשלה באשר להקמת טורבינות רוח בשטחים פתוחים, לאור בחינת הידע הקיים והעתיד להצטבר, מחקר הטכניון והמלצותיו, בחינת עומק של הכדאיות הכלכלית של הקמת הטורבינות, ולאור ההתפתחויות הטכנולוגיות שחלו בעשור האחרון, ושצפויות לחול, במשק האנרגיה.

רק לאחר בחינה זו, ניתן יהיה לדעת האם המדיניות שנקבעה לפני עשור, עדיין תואמת את הצרכים של המדינה ותושביה, והאם לאור סיכויי הפגיעה המהותית המפורטת לעיל, כדאי להמשיך ולהקים טורבינות רוח בישראל.

בברכה,

חיים ביבס

ראש עיריית מודיעין מכבים רעות
ויו"ר מרכז השלטון המקומי

שי חגיגי

ראש מועצה אזורית מרחבים
ויו"ר מרכז השלטון האזורי בישראל

⁴ היישוב מירב בעמק המעיינות.

העתק :

גב' איילת שקד – שרת הפנים
מר ניצן הורוביץ – שר הבריאות
גב' תמר זנדברג – השרה להגנת הסביבה
מר עמר בר לב – השר לביטחון פנים
ראשי הרשויות המקומיות
מר אהוד אדירי – מנכ"ל משרד האנרגיה
מר יאיר הירש – מנכ"ל משרד הפנים
גב' גלית כהן - מנכ"לית המשרד להגנת הסביבה
פרופ' נחמן אש – מנכ"ל משרד הבריאות
גב' דלית זילבר – מנכ"לית מנהל התכנון, משרד הפנים
מר שלמה דולברג – מנכ"ל מרכז השלטון המקומי
מר איציק אשכנזי – מנכ"ל מרכז השלטון האזורי בישראל
עו"ד איתן אטיה – מנכ"ל פורום ה-15
יו"רי ועדות תכנון מחוזיות לתכנון ובניה
מר איתי חוטר - סמנכ"ל כלכלה, מרכז השלטון המקומי
עו"ד מירה סלומון – ראש מנהל משפט וכנסת, מרכז השלטון המקומי
מר עמיחי דרורי - מנהל תחום תשתיות ופיתוח עירוני, מרכז השלטון המקומי
גב' הילה אקרמן – ראש תחום חקלאות וסביבה, מרכז השלטון האזורי
גב' קרנית גולדווסר – יועצת להגנת הסביבה, מרכז השלטון המקומי
מר נביה נסראלדין – מרכז פורום הרשויות הדרוזיות והצ'רקסיות, מרכז השלטון המקומי